

ՀԱՄԱՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

ԱՂԲԱՏԱՍԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԳՈԼՄ - ԳԱՐՈՒԼԻ ՀՈՐԱ միացեալ

թաղերու

ԳՈՒՄ - ԳԱՐՈՒԻ , ԳՈՒՄ-ԳԱՐՈՒԻ ԳՈՒՐՍԻ , ԿԷՏԻԿ ՓԱՇՆԻ ԵՒ
ԵԷՆԻ ԳԱՐՈՒԻ

1896 ՅՈՒՆՎԱՐ 6 Է ՑՄԷԿ ՄԱՅԻՍԻ 1897

Տպագր. Ն. Կ. Պէրպլերեան

ՀԱՄԱՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Աղփատասէր Ընկերութեան

ԳՈՒՄ-ԳԱԲՈՒԻ ԶՈՐՍ ՄԻԱՑԵԱԼ ԹԱՂԻՑ

1896 ՅՈՒՆՎԱՐ 6Է ՅՄԷԿ ՄԱՅԻՍԻ 1897

Մեծապատիւ Ասեմապետ ԷՖէնտի

Պատուարժան Հիմնադրաց Ժողովոյ

Տնօրէն Խորհուրդս բոլորած իւր շրջանը կը փութայ մատուցանել չրաժարագրոյն հետ իւր պաշտօնավարութեան օրինական համարատուութիւնը, կցելով սմա Ընկերութեանս սեպական երկու բժշկաց տեղեկագրերն:

Պատ. Ժողովդ 96 Ապրիլ 7ին Տնօրէն Խորհրդոյ անդամ կարգեց հետեւեալ ինն անձերն.

Տէր Արսէն քահանայ	Տ. Յովսէփեան
Տէր Ոսկի	» Օհանեան
Խաչիկ	էֆէնտի Մ. Խանճեան
Կարապետ	» Խանճեան
Հայկ	» Օ. Խօճասարեան
Մեսրոպ	» Պէյլիկճեան
Պօղոս	» Էքսէրճեան
Պօղոս	» Մինասեան
Տիրան	» Ն. Մէլիքեան

Յորոց Պօղոս էքսէրճեան և Տիրան Մէլիքեան էֆէնտիք ի սկզբան անդ չ'ընդունելով խորհրդոյս անդամակցութիւնը , և քանի մ'ամիսներէ ետք ալ խանճեան կարապետ , Մինասեան Պօղոս եւ Պէյլիքճեան Մեսրոպ էֆէնտիք բանաւոր պատճառներով հետզհետէ հրաժարելով , մնացեալ չորեքին անդամք Աղքատասէր Ընկերութեան երկու գլխաւոր և հիմնական հասութից (այն է թատերական ներկայացման՝ որ ծանօթ արգելքներու և տնտեսական տագնապի պատճառներով անհնարին եղած էր , և բաժանորդական արդեանց կարի նուազման՝ որ անխուսափելի հետեւանք էր բաւական թուով ազգայնոց գաղթականութեան և մէկ մասին ալ թաղէս այլուր փոխադրման) սպառուժը ի նկատի առնելով իրենք ևս պահ մը վարանեցան , և ժամանակի ու դժուարին պարագայից առջեւ իրենց անկարողութիւնը ճանչնալով հանդերձ , բոլորովին ձեռնթափ լինել խղճի դէմ համարելով , որոշեցին ջան ի գործ դնելով շարունակել իրենց յանձնուած պաշտօնը ըստ կարելւոյն , և ուրախ են յայտարարելու թէ բարեսէր ազգայնոց օժանդակութեան շնորհիւ յաջողեցաւ իր շրջանին մէջ նախորդներէն աւելի բազմաթիւ հիւանդաց խնամք տանիլ :

Տնօրէն խորհրդոյս աջակից գտնուած են նաև մաս մը ազնիւ և բարեջան երիտասարդ ազգայինք , որք յօժարակամ պատասխանելով մեր հրաւերին Օժանդակ Մասնախումբ մը կազմած են , և կիրակէ օրեր Ընկերութեանս գանձանակը շրջագայելով բաժանորդագրութեան , հանգանակութեանց և զանազան պարագայից մէջ սատար եղած են խորհրդոյս ,

Յիշեալ Մասնախմբի անդամք են .

Տեարք	Արամ Ունճեան
»	Արմենակ Հովիկեան
»	Արշակ Բէքէեան
»	Առանձար Սիմէշեան
»	Դրիգոր Քէհեաեոն
»	Երուանդ Պէյազճեան
»	Յակոբ Նշանեան
»	Յակոբ Պէօրէքճեան

Տեարք Յովհաննէս Պուշաքճեան

» Յովհաննէս Քէչէճեան

» Նահապետ Աղաբեկեան

» Ներսէս Նրէցեան

» Ստեփան Փափազեան :

Մեր չրջանի գլխաւոր հասոյթք կը կազմեն կիրականօրեայ գանձանակաց և մեծ տօներուն չորս թաղերու Ս. Եկեղեցեաց մէջ չրջադայած պնակներու և մանաւանդ հանգանակութեանց արդիւնք, իսկ ամսական բաժնեգիրնի համար ընդհանուր բաժանորդաց թիւն թէեւ 147ի կը յանգի, սակայն մեծ մասը դժբաղդաբար պապաւիկ մնացած է :

Տնօրէն Խորհուրդս դեռ նոր պաշտօնի ձեռնարկած, հաստատութեան սեպհական բժիշկներէն Տօք. Զէվահիրճեան և Տօք. Մօսքօֆեան էֆէնտիք ճամբորդութեան և այլ պատճառներով հըրաժարած ըլլալով, պարտաւորեցաւ սոցա յաջորդաց ընտրութիւնը կատարել յանձինս Տօք. Տիգրան Ալլահվէրտեան և Տօք. Գրիգոր Ատիլեան էֆէնտիներու, իսկ դեղարանի մասին համաձայնեցաւ Խորհուրդս Լանկայի թաղին դեղագործ Ֆէսճեան Խաչիկ էֆէնտիի հետ, դեղօրէից իսկական արժէքին վրայ նախ 30 առ $\frac{0}{100}$, և ապա Օգոստոս ամսոյն մէջ 25 առ $\frac{0}{100}$ դեղագործ պատրաստութեան վարձ տալու պայմանաւ, և որովհետեւ հեռաւորութեան պատճառաւ միւս թաղերու հիւանդաց դարմանի մասին դժուարութիւնք կը պատահէին, մի եւ նոյն պայմաններով Գում-Գաբուի երկաթուղեոյ կայարանին մերձակայ Աւետիս էֆէնտի Զարիֆեանի դեղարանին յանձնուեցաւ չրջակայ հիւանդաց դեղագիրներու պատրաստութիւնը առ ի դիւրութիւն աղքատ հիւանդաց :

Սոյն մօտաւորութեան հաշուով դեղարանաց դեղագիր և բժշկ կը խրկուէր էթմէյտանի և շուկայի կողմերը ու պանդոկներու անկիւնները մնացող հիւանդ աղքայնոց համար, բաց ի չորս թաղերէն, որոց աղքատ հիւանդք ամէն հասարակութենէ անխտիր կը դարմանուէին, երբ Խորհրդոյս կը դիմէին :

Ներկայ չրջանին մէջ Ընկերութեանս միջոցաւ դեղ, դարման և սնունդ ստացած են (805) ութ հարիւր և հինգ աղքատ հիւանդ-

ներ, որոց անուանք և բնակութեան տեղիք կան արձանագրեալ ի մասնաւոր տումարի, այս հիւանդաց մէկ մասը խորհրդոյս յանձնարարական գրերով մասնագէտ բժշկաց խրկուած են. սոյն գումարէն դուրս մեծկակ թիւ մը կը կազմեն այն հիւանդներ, որ ուրիշ բժիշկներէ ձրիապէս դարմանուելով դիմած են Ընկերութեանս և ասոնց աղքատ վիճակը ստուգուելէ յետոյ դեղ և սնունդ մատակարարուած են, այսպէսով հաստատութենէս խնամք ստացող հիւանդաց գումարը կը մօտենայ հազարի, պատկառելի գումար մը, որ կը կարծեմք թէ Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ միևնոյն ժամանակամիջոցին դարմանուող հիւանդներէն նուազ չէ:

Բժշկաց տեղեկագիրներէն բացայայտ կ'երեւի թէ սոյն հազարի մօտ հիւանդներէն 20ը միայն վախճանած են, որոց ամենքն ալ տկարակազմ տղաքներէ և ծերերէ ու յառաջացեալ թոքախտի և անբուժելի հիւանդութեան ենթակա քանի մ'երկտասարդներէ կը բաղկանան:

Տնօրէն Խորհուրդս Ծննդեան և Զատկի Ս. Տօներուն յաջողած է նաև բաւական քանակութեամբ միս, կաթ, հաւկիթ, պանիր և հացազին բաշխել բազմաթիւ կարօտ ընտանեաց, յորս յաճախ հիւանդութիւնը կը ծագին մեծաւ մասամբ սնունդի պակասութեան պատճառաւ:

Այսու ամենայնիւ Տնօրէն Խորհուրդս յաւակնութիւն չունի կարծելու թէ մեծ ինչ գործած լինի, կը խոստովանի թէ իւր անձուկ սահմանին մէջ ինչ որ կրցած է ընել, Ազգայնոց գթութեան և օժանդակութեան շնորհիւ է. ուստի յանուն տարաբաղդ խնամելոց քաղցր պարտաւորութիւն մը կը կատարէ երախտագիտական զգացմամբ զեղուն իւր խորին շնորհակալիքը յայտնելով ամեն անոնց, որք բանիւ և գործով աջակից եղան Խորհրդոյս և ի մասնաւորի հետեւեալ ազնուասիրտ բժշկաց, որք մարդասիրաբար դարմանած են Հաստատութեանս յանձնարարական գրերով իրենց ներկայացած հիւանդները:

Տօքթէօն Խօրասանճեան էֆէնտի

» Խնդիրեան »

» Էսմէրեան »

Տօքթէօռ	Աճէմեան	պէյ
»	Գարազաշեան	էֆէնտի
»	Տատուրեան	»
»	Եաղուպեան	»
»	Արապեան	»
»	Ճիւլանի	պէյ
»	Վարդանեան	էֆէնտի
»	Շիրինեան	»

Անհուն շնորհակալութիւն ինչպէս Եէտի-Գուլէի Ազգ. Հիւանդանոցի, նոյնպէս նաև Բանկալթիի Ս. Յակոբայ Անկեւանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան, որ խորհրդոյս կողմէ ներկայացեալ Հիւանդաներն պատասպարեցին ու խնամեցին. Բերայի Գոյր-Աղքատախնամին որ պատրաստակամութիւն ցոյց տուաւ աչաց Հիւանդութեամբ յանձնարարեալ խեղճին դարմանի և պատասպարման գործին օգնելու: Գարակէօզեան ազնուաշուք Գրիգոր Էֆէնտիի՝ որ Ընկերութեանս անձուկ վիճակին մէջ 20 ոսկւոյ կրկին նուէրովն ոգեւորեց Տնօրէն Խորհուրդս:

Ի վերջոյ՝ Ատենապետ Էֆէնտի, Պատուարժան Հիմնադրաց Ժողովոյ խորին ուշադրութեան կը յանձնեմք խորհրդոյս կողմէ ներկայացեալ հաշուեկշիռը, յորմէ յայտնի կ'երեւի թէ բարենպատակ հաստատութիւնս հազիւ մի քանի ամիս պիտի կրնայ կանգուն մնալ, եթէ Ազգ. Պատրիարքարանը նպաստի նոր եւ արդիւնաւոր միջոցներով յօգնութիւն չ'փութայ, և բարեսիրաց նուիրատուութիւնը չ'զլացունին:

Խնդրելով որ Պատ. Հիմնադրաց Ժողովդ բարեհաճի անյապաղ ձեռնարկել ըստ օրինի նորոգ ընտրութեան Տնօրէն Խորհրդոյ, որուն անմիջական պէտք ունի բարենպատակ հաստատութիւնդ:

Մնամք յարգանքօք

20 Յունիս 1897

Անդամք Տնօրէն Ժողովոյ

ՈՍԿԻ ՔՀ. ՕՀԱՆ

ԱՐՍԷՆ ՔՀ. Ս. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

Հ. ԽՕՃԱՍՍԱՐԵԱՆ

ԽԱԶԻԿ Մ. ԽԱՆՃԵԱՆ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՈ (1896 ՅՈՒՆ ՎԱՐ 6Է 31 ՄԱՅԻՍ 1897)

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պարտի				Պանանցե			
1897			Ղր. փ.	1897			Ղր. փ.
Մայիս	1	Դեղորեից	12661 75	Մայիս	1	Նուրասուրբեն	8641
		Բեկլաց	9600			Բաժանորդագրութեն	5148
		Մահ	4305 75			Դրամական շանկ	361 75
		Դորձակասարի	3600			Դանձանակե	4616 50
		Բարսուղարի	1700			Պնակ	5140 75
		Կաթի	1551 50				23908
		Հաւաքութեան	514 25			Վինակե (նուագեալ հատոյթ)	11949 50
		Դիւանական ծախս	744				
		Հիւանդաց ծախս	1180 25				35857 50
			35857 50				

ԵԼԻՑ ԿՇԻՈ

Պարտի				Պանանցե			
1897			Ղր. փ.	1897			Ղր. փ.
Մայիս	1	Դրամակեղ - պատաս դրամ	5475			Վինակե. հախորդ սարուն վինակը	21535 25
		Զանազան պարտականաց	2770 25				
		Կարասեաց	1340 50				
			9585 75				
		Ներկայ սարուղ նուագեալ հատոյթ	11949 50				
			21535 25				21535 25

Աղտաստեր Ընկերութեան Տնօրէն Խորհրդոյ տղ Ժան Է. Վեյ ամսայ հաշուեկէիւր քննելով եւ տոմարաց հետ բաղդատելով՝ յար եւ նման գտան:

Հիմնադրաց Ժողովոյ Աղտաստեր Ընկ.

Ատոնադպիր

Ատոնադպիտ

ԱՐԱՐՈՂ ՀԻՆԵՐԱՐՈՂՅԵՆՆԵՆ

Մ. Յ. ՄԷԼԻԲԵՆՆԵՆ

Պ Ա Տ Ճ Է Ն

ՏՐ. ՏԻԴՐԱՆ ԱԼԼԱՀՎԵՐՏԵԱՆ ԷՖԵՆՏԻԻ ՏԵՂԵԿԱԴՐՈՅՆ

Առ

Պատուարժան Տնօրէն Խորհուրդ Աղիստատէր ընկե-
րութեան չորս միացեալ թաղերու Գում-Գաբուի:

Տեաքք

Վերջացող տարեշրջանի մէջ յանուն պատուարժան Խորհրդոյդ
դարմանած հիւանդներու մասին ունեցած դիտողութիւններս և
գործառնութիւնս պարունակող սոյն տեղեկագիրս կուգամ ներ-
կայել Պատ. Խորհրդոյդ:

Ինչպէս որ ստորեւ ներկայացուած ցուցակէն մանրամասնու-
թեամբ պիտի տեսնուի, իմ միամեայ պաշտօնավարութեանս միջո-
ցին (1896 մայիս 1 է մինչև 1897 մայիս 1) դարմանած եմ 319 հի-
ւանդներ, որոց 210 իգական սեռէ և 109 արական սեռէ են:

Սոյն նշանակուած 319 թուոյն մէջ են նաեւ այն 33 հիւանդ-
ները՝ որք միայն բժշկական խնամք յանուն Պատ. Խնամակալու-
թեանդ վայելելով դեղօրէից ստակը իրենց քսակէն վճարած են
ըստ յանձնարարութեան Պատ. Տնօրէն Խորհրդոյդ:

Դարմանած անձերու հիւանդութիւններն արձանագրու-
թեանցս մէջ բաժնուած են հետեւեալ կերպիւ.

Հիւանդոթիւնք Մորթի	Eczémas	Աճ 10
	Pityriasis rosé de Gîbert	„ 4
	Gale	„ 3
	Pityrassis versicolore	„ 1
		18
Ջււրիւն	Migraine	„ 10
	Hysterie	„ 7
	Nevropathie cérébro-cardiaque	„ 3
	Meningite	„ 1
	Congestion cérébrale	„ 3
	Anémie cérébrale	„ 1
	Nevralgie	„ 3
		28
Շնշարակաւն	Bronchite	„ 7
	Broncho-pneumonie	„ 3
	Laryngite	„ 13
	Bronchectasie	„ 2
	Coqueluche	„ 10
	Asthme	„ 5
	Pneumonie	„ 4
	Fluxion de Poitrine	„ 2
	Phtisie pulmonaire	„ 8
		53
Արեւն Շրջանոթիւն	Insuffisance mitral	„ 17
	Dilatation de cœur	„ 6
	Angine de poitrine	„ 4
	Palpitations	„ 13
		40
Մարսողութիւն Գործարարն	Dilatation de l'estomac	„ 4
	Dyspépsie	„ 17
	Gastralgie	„ 5
	Enterite aiguë	„ 7
	Dysenterie	„ 3
	Tuberculeuse intestinal	„ 4
	Vers intestinaux	„ 3
		43
		183

ԼԵԱՐԴԱՅԻՆ	Lithiase bitiaire	Այ	3
	Ictère catarrhal	„	1
			4
ՄԻԶԱՅԻՆ	Cangestion rénale	„	2
	Néphrite aiguë	„	2
	Mal de Brigh	„	1
	Colique néphrétique	„	2
			7
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԴՈՐԵԱՐԱՆԱՅ	Métrite	„	22
	Avortement	„	7
	Accouchement	„	4
			33
ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ	Fistule périrectale	„	6
	Abcées	„	4
	Fistule péri vulvaire	„	1
	Antrax	„	3
	Carie des os	„	4
	Fistule thorasique	„	1
	Furoncle	„	4
	Brulure second degré	„	2
	Adenit	„	2
	Panaris	„	2
			29
ԱՐԵԱՆ Ա Գ Ա Կ Ա Ն Ի Զ Ք	Variole	„	18
	Scarlatine	„	20
	Rougeole	„	4
	Oreillon	„	3
	Fievre typhoïde	„	5
	Impaludisme	„	1
	Diphterie	„	3
	Erysipéle	„	1
			55
ԱՅԼԵԻԱՅԼԻՔ	Rhumatisme astirulaire aiguë	„	4
	„ musculaire	„	2
	Saturnisme	„	2
			8
			318

Իմ խնամած 319 հիւանդներէն միայն 10 մահ պատահած է , որոց ցուցակը ստորեւ մանրամասն նշանակուած է :

Մ Ա Հ Ա Յ Ո Ի Յ Ա Կ

1. — Կարապետ Սափրիչ 60 տարեկան Տափուտ փաշա Եէնի-Մահալլէ , 96 մայիս 30ին մեռած է սրտի հիւանդութեան ախտագնութեան չրջանի մէջ , որ արդէն իմ Պատ . նախորդիս խնամքները երկար ատեն վայելած էր :

2. — Արտաշէս Նշանեան 20 տարեկան Եալընըզ պագալ , 96 մայիս 30 ին հիւծախտի երրորդ աստիճանի մէջ գրեթէ 4 օր դեղ առնելէ ետք մեռած է :

3. — Դէորդ Համբարձումեան 96 Յունիս 24 ին մեկնեցիք մեռած է , բնակութիւն Սեղբոս փողոց 7 տարեկան :

4. — Տիրուհի Յովսէփեան 75 տարեկան Ֆըշըճի փողոց , 96 օգոստոս 12 ին մեռած է սրտի հիւանդութենէ :

5. — Մայրենի Վարդուկեան , 4 տարեկան Լանկա , 96 օգոստոս 30 ին մեռած է Պոսնգո-Բնեմոնիէ :

6. — Յարութիւն Պողոսեան 30 տարեկան , Եէնի-Դաբու , 96 Հոգտեմբեր 30 ին հիւծախտէ մեռած է :

7. — Վահան Նշանեան , Եէնի գաբու 20 տարեկան , 96 Նոյեմբեր 29 հիւծախտի ախտագնութեան չրջանի մէջ , գրեթէ 2 օր հազիւ դեղ առնելու կարողացաւ :

8. — Երուանդ Յովհաննէսեան , 2 տարեկան , Ֆըշըճի փողոց 97 մարտ 4ին Պոսնգո-Բնեմոնիէ մեռած :

9. — Մաքրուհի Յովհաննէսեան Թափան Թաշի 42 տարեկան հիւծախտաւոր , որ մահամերձ վիճակի մէջ խնամոցս յանձնուած էր ,

10 Յարութիւն Փիլիպպոսեան Յըջըճի փողոց, 10 ամսու, ծաղկէ մեռած է, պատուաստուած չ'էր, և 12 օր առանց բժշկի ու դեղի անխնամ թողուելէ վերջ իմաց տրուեցաւ, այս պատճառաւ անկարելի եղաւ դեղ խմցնել:

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Հակառակ ծաղկի համաճարակին, որ վերջացող տարեշրջանի մէջ վարակած էր մեր թաղերը, ուրախալի է տեսնել որ մահ միայն մէկ հատ տեսնուած է, (որուն արդէն առանց պատուաստի ըլլալը նշանակուած է): Այս համաճարակէն աղքատիկ տղեկներ ազատելու մեծապէս նպաստած է դեղագործ Խաչիկ Էֆ. Ֆէսճեանի նուիրած պատուաստի թիւպերը, որոնցմով պատուաստեցի շրջակայ թաղերէն 43 մանկիկներ:

Կ. Պօլիս 15 Յունիս 97

Մնամ յարգանք
ՏՐ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԵԱՆ

Պ Ա Տ Ճ Է Ն

ՏՐ. ԳՐԻԳՈՐ ԱՏԻԼԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՅՆ

Արժանապատիւ Հայր

Ասեռապէտ Պատ. Տնօրէն Խորհրդոյ

Աղփասաւեր Ընկերութեան Չորից միացեալ քաղերու:

Ներկայիւս կը փութամ ներկայացնել Ձեզ մետասան ամսեայ պաշտօնավարութեանս միջոցին դարմանած հիւանդներուս վերաբերեալ մանրամասն մի տեղեկագիրը, զոր ներփակեալ կը զրկեմ Պատ. Ժողովոյդ ի գիտութիւն:

Հաճեցէք այս առթիւ ընդունիլ յարգանացս հաւաստին:

Կ. Պօլիս 15 Յունիս 97

Գ. Կ. ԱՏԻԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Պ Ի Ր

Ը Ն Գ Հ Ա Ն Ո Ւ Ր Հ Ի Ի Ա Ն Գ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Յ Ե Ի Մ Ա Հ Ե Ր Ո Ւ

Ս Կ Ս Ե Ա Լ

1896 Յունիս մէկէ մինչ մէկ 1897 Մայիս

Ե Ր Կ Ո Ւ Խ Օ Ս Ք

Տասն եւ մէկ ամսեայ պաշտօնավարութեանս միջոցին Աղքատասէր Ընկերութեան կողմէ դարմանած հիւանդներուս մասին ունեցած ուսումնասիրութեամբս կուգամ պատկերացնել ներկայ տեղեկագրովս անոնց ունեցած հիւանդութեանց տեսակները, մատնանիչ ընելով ընկերութեան կողմէ եղած այն խղճահարութիւնն և հոգատարութիւնն, որովհետեւ առհասարակ պատահած հիւանդութիւններն իրաց այդ կարօտ վիճակին մէջ կրնային ամենամեծ զոհեր ունենալ հակառակ բժշկական ամեն դարմաններու, եթէ ընկերութիւնը չը յարգէր բժշկական խիստ պատուէրներն, չը հոգար անոնց սնունդն և ամեն ողջպահիկ միջոցներն:

Մեր այցելութիւններովն աղիողորմ տեսարաններու կը հանդիպէինք և մեր տալիք դարմանները չէին կրնար ունենալ իրենց արդիւնքը անոնց ունեցած այդ ողորմելի վիճակին մէջ, թշուառութիւնը ինքնին հիւանդութեանց մթերանոց մը դարձուցած էր անոնց բոյնը, մէկ անկողնոյ մէջ 7 զաւակներ տարափոխիկ հիւանդութեամբ վարակուած դարման կը խնդրէին, ամեն տեսակ զարշահոտութիւն, սննդեան մեծ պակասութիւն և կատարեալ թշուառութիւն, ասոնց նման շատեր եւ շատեր, որոց հիւանդութեանց նոյն իսկ պատճառն է, բառին բովանդակ նշանակութեամբը, կատարեալ աղքատութիւնը, ինչպէս պիտի տեսնենք տեղեկագրիս մէջ տեսնուած հիւանդութիւններէն, զորս մի առ մի նշանակած եմ իրենց մասնաւոր անուններովը և ո՞ր տարիքի եւ սեռերու պատահած ըլլալը:

Բարեբաղդե եմ որ Պատ. Տնօրէն Խորհրդոյ կողմէ եղած ջանքերու շնորհիւ ապարդիւն չ'մնացին մեր աշխատութիւններն և 227 հիւանդներէն, որոնց 10ը մահերը կը կազմեն, մնացած 104ը արական և 113 ը իգական սեռէ է, և 13ը առաջին տղայութեան մէջ, 59ը երկրորդ տղայութեան մէջ, 57ը պատանեկութեան մէջ և 85ը չափահասութեան մէջ պատահած են:

Եւ մահերու մասին պէտք եղած բացատրութիւնները մահացուցակիս մէջ մանրամասն բացատրած եմ:

Ի վերեւ նշանակեալ 217 ապաքինեալ հիւանդներէ զատ ունեցած եմ 10 հիւանդներ եւս (4ը՝ արական 6ը՝ իգական սեռէ) որոց հիւանդութիւններն յետ քննութեան երկարատեւ ըլլալը հաստատուելով, ըստ խնդրանաց՝ եւ Պատ. Խորհրդոյդ միջոցաւ յանձնած եմ Ազգային Հիւանդանոցի:

Նաեւ 11 հիւանդներ (5ը՝ իգական, 6ը՝ արական) իբր հիւանդ թէպէտեւ մասնաւոր տոմսերով ներկայացած, սակայն ի վերջոյ բոլորովին հրաժարած են դեղ առնելէ:

Ասոնցմէ 2ը	Բ.րդ. տղայութեան	} տարիք կը ներկայացնեն
3ը	Պատանեկութեան	
6ը	Չափահասութեան	

Մ Ա. Հ Ա. Յ Ո Ի Յ Ա Կ

1. — Արշակ Մելքոնեան, 17 տարեկան, բնակութիւն Գում-Գաբու Խնձրի տիպի. ներքնադաղանդի հիւծախտ (Peritonite tuberculeuse) արդէն դարմանուած, հակառակ մեր ճիգերուն անկարելի եղաւ բուժել:

2. — Թէնսուֆ Մանդակունի, 27 տարեկան, բնակութիւն՝ Գում-Գաբու, ծննդաբերութենէ վերջ առաջ եկած ստինքի պալար ունէր, (Absès du sein gauche) եւ աջակողմեան թոքատապ (Pneumonie infectieuse du côté droite): Յիշեալ հիւանդին ծնընդաբերութենէն 12 օր վերջ կոչուած եմ, որով հիւանդութիւնն

իւր կատարեալ յառաջխաղացութիւնն ընելով բժշկական ամեն խնամք ապարդիւն մնացին :

3. — Սաթենիկ Կարապետեան , 16 տարեկան , բնակեալ Ճիմ-
ճիմ Մէյտան հիւանդութիւնն էր թոքային ժառանգական հիւժախտ
(Phthisie pulmonaire) :

4. — Յակովբ Մանուկեան , 21 տարեկան , բնակեալ Թաֆ-
շան թաղի եօգուշու , հիւանդութիւն՝ գիճութենէ յառաջ ե-
կած հիւժախտ , հակառակ մեր ամեն պատուէրներու և բժշկական
դարմաններու անկարելի եղաւ արգիլել իւր մոլութիւնն :

5. — Ռօպէնսօն Գրիգորեան , 2 $\frac{1}{2}$ տարեկան , բնակեալ ԻԳում-
Դաբու . ցնցղաթոքատապ (Broncho-pneumonie) :

6. — Յովհաննէս Բարմաքսրզեան , 21 տարեկան , բնակեալ
Դոմ-Դաբու , հիւանդութիւն՝ վերջին աստիճանին հասած թոքախտ .
մեռաւ առանց դեղ առնելու :

7. — Օհան Պետրոսեան , 45 տարեկան , բնակեալ Ի Գատրկա
հիւանդութիւն՝ թոքախտ . հազիւ կրցի երկու անգամ այցելել :

8. — Մինաս Գրիգորեան , բնակեալ Մոլլա թաղի աղեաց հիւ-
ժախտ (Enterite tuberculeuse) :

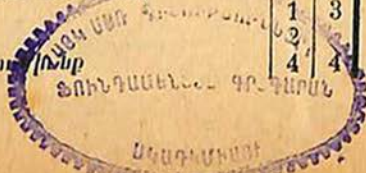
9. — Արամ Յարութիւնեան , 1 տարեկան , բնակեալ Ի Նշանճի ,
կապոյտ հազի հետևանքով ցնցղաթոքատապ (Broncho-pneumonie) :

10. — Ալիքսան Գրիգորեան , 18 տարեկան , բնակեալ՝ Էթ-
մէյտան , ենթակայ եղած աղեաց հիւժախտէ (Entérite tuberculeuse)
չ'կրնալով ազատիլ մեռաւ , հակառակ եղած վեցամսեայ դարման-
ներու :

Վերոյիշեալ մահերէն մեծագոյն մասը աղեաց , ներքնաթա-
ղանթի և թոքային հիւժախտաւորներ ըլլալով , բուժումը արդէն
անկարելի էր , իսկ մնացեալ 217 ապաքինեալներու հետ բաղդա-
տելով սոյն մահերը , շատ աննշան համեմատութիւն մը կը ներ-
կայացնէ :

ԱՊԱԲԻՆԵԱԼՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿ

ԳԻՒԴ	ՀԻՒԱՆԳՈՒԹԻՒՆ	ԱՆԴ	ԻՆԴ	ԱՏԵՆԴ	ԲՏԵՆԴ	ՊԵՆԴ	ՍԵՆԴ
11	Ընդհատական ջերմ (fièvre intermittente)	4	7	1	2	4	4
1	Լեարդային արենակոյտ (congestion du foie)	1	1				1
1	Բերանի բորբոքում (stomatite aphtense)	1	1		2		
2	Կեղծամաշկ (diphtherie)	1	1	1	1		
17	Ստամոքսային տաղնապ (embarras gastrique)	6	11		7	3	7
3	Ստամոքսատապ (gastrite aiguë)	1	2			1	2
8	Ստամոքսատապ հին (gastrite chronique)	3	5			2	6
5	Դժուարամարսումներ (dyspepsie stomacal)	2	3			2	3
3	Ստամոքսացալ (gastralgie)	1	2			3	
4	Ստամոքսի ընդլայնում (dilatation de l'estomac)	2	2			2	2
8	Աղեաց բորբոքում (entérite aiguë)	2	6		3	3	2
9	Ստամոք. աղեաց բորբոքում (gastro entérite)	5	4	5		4	
3	Թանջք (dysenterie)	3				1	2
5	Աղեաց ճճի եւ երկղակ (vers intestinaux)	1	4		2	2	1
4	Ուղեղային արենակոյտ (congestion cérébrale)	3	1				4
1	Ուղեղային անարիւնութ. (anémie cérébrale)	1					1
4	Արգանդախեղդ (hystérie)	1	3			3	1
3	Ազդերային ջղացալ (névralgie sciatique)	2	1				3
13	Ծաղկախտ (variole)	7	6		13		
5	Կարմրախտ (scarlatine)	2	3		4	1	
1	Օձացալ (érysipèle)	1				1	
1	Դ-դ-դ-դ-դ (oreillons)	1		1			
5	Յօղացալումներ (rhumat. articu. aiguë)	1	4			2	3
7	Սաստիկ ցնցղատապ (bronchite aiguë)	4	3		2	3	2
5	Ժամանակաւոր ցնցղատապ (bronch. chronique)	2	3			1	4
9	Կապոյտ հազ (coqueluche)	6	3	6	3		
2	Ծանրաշնչութիւն (asthme)	2	4				2
4	Թորք. արենախոնում (congestion pulmonai.)	12	7		1	2	1
19	Թորքառապ (pneumonie aiguë) (Յ-է-է-է-է-է)	7	1		7	3	9
2	Թորքախտաւոր ծախ. (tuberculose pulmon)	7	1			2	
5	Կողախիթ (pleurésie aiguë)	4	1		3		2
14	Անարիւնութիւն (anémie)	8	6		4	7	3
3	Սրտի հիւանդութիւն (insuffis. mitral)	1	2				3
1	Ածխային թունաւորում (intoxication charbon)		1			1	
5	Վիժում (avortement)		5			1	4
2	Ծննդաբերութիւն (accouchement)		2				2
4	Արգանդային հիւանդութիւն		4				4
2	Աչքի բորբոքում (conjunctivite catarr)	1	1		1		1
4	Բոս (gale)	1	3			3	1
2	Էկզէմա (eczéma)	2					2
8	Վիրաբուժական գործողութիւն	4	4		3		5

1
2
3
4
5
6
7
8

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0541468

Հիշատակ
Արամ Այնունի
Գրքեր — Գրքարան